

Sygn. akt IV KK 40/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Klaudia Binienda

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie **M. L., T. L., P. P.** oraz **Ł.K.**

skazanych z art. 158 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 15 czerwca 2021 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w C.

z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt IV K (...),

**uchyła w całości zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę
Sądowi Rejonowemu w C. do ponownego rozpoznania .**

UZASADNIENIE

Wniesionym w dniu 21 grudnia 2018 r. aktem oskarżenia Prokurator Rejonowy w C. oskarżył M. L., T.L., P. P., J. K. i Ł.K. o to, że w dniu 7 października 2018 r. w C., działając wspólnie i w porozumieniu z innymi ustalonymi osobami, brali udział w bójce, „(...) w trakcie której wraz z innymi uczestnikami poprzez

zadawanie ciosów po całym ciele narażali siebie nawzajem na nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub art. 157 § 1 k.k., gdzie A. M. doznał obrażeń ciała w postaci powierzchownego urazu powłok głowy oraz stłuczenia głowy”, tj. o czyn z art. 158 § 1 k.k.

Do aktu oskarżenia dołączone zostały, na podstawie art. 335 § 2 k.p.k., wnioski o wydanie w stosunku do oskarżonych M. L., T. L., P. P. i Ł. K. wyroku skazującego i wymierzenie im, przy przyjęciu art. 37a k.k., uzgodnionych z nimi kar w wymiarze po 200 stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł (wobec każdego z oskarżonych) oraz obciążenie ich kosztami postępowania.

Na posiedzeniu w dniu 21 marca 2019 r., po wyłączeniu do odrębnego postępowania sprawy oskarżonego J.K., co do którego wniosek w trybie art. 335 § 2 k.p.k. złożony nie został, Sąd Rejonowy w C. wnioski te uwzględnił i wyrokiem z tego samego dnia, sygn. akt IV K (...), oskarżonych Ł. K., M.L., T. L. i P.P. uznał za winnych tego, że „w dniu 7 października 2018 r. w C., działając wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, brali udział w bójce w trakcie której wraz z innymi uczestnikami poprzez zadawanie ciosów po całym ciele narażali siebie wzajemnie na nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub art. 157 § 1 k.k., gdzie A.M. doznał obrażeń w postaci powierzchownego urazu powłok głowy oraz stłuczenia głowy”, tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 158 § 1 k.k. i za to, przy zastosowaniu art. 37a k.k., wymierzył im kary po 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł (pkt 1 wyroku). Nadto, obciążono oskarżonych kosztami postępowania w tym opłatami (pkt 2 wyroku).

Orzeczenie to uprawomocniło się w dniu 29 marca 2019 r.

Kasację od powołanego wyżej wyroku, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonych, wniósł w dniu 31 stycznia 2020 r. Prokurator Generalny, zarzucając w niej „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegające na uwzględnieniu dołączonech do aktu oskarżenia wniosków prokuratora o skazanie: M. L., T.L., P.P. i Ł. K. bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie uzgodnionych z tymi oskarżonymi kar grzywny w wysokości 200

stawek dziennych w wymiarze 10 zł każda stawka, w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., polegającego na pominięciu w opisie czynu przypisanego oskarżonym znamienia „bezpośredniego niebezpieczeństwa” nastąpienia skutku opisanego w przepisie art. 158 § 1 k.k., co doprowadziło do obrazy wskazanej normy prawa materialnego”. W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w C.

Kasację tę poparł uczestniczący w rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, gdyż za trafny należy uznać podniesiony w niej zarzut rażącego naruszenia prawa procesowego, którego konsekwencją było wydanie wyroku dotkniętego naruszeniem prawa materialnego o charakterze rażącym i mającym istotny wpływ na treść tego orzeczenia. Powyższe, w powiązaniu z dochowaniem terminu do jej wniesienia na niekorzyść określonego w art. 524 § 3 k.p.k., implikowało uchylenie zaskarżonego nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Zarzut kasacji oraz wspierająca go argumentacja w konfrontacji z treścią zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego w C. wydanego w następstwie uwzględnienia dołączonych do aktu oskarżenia wniosków prokuratora o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonymi kar lub innych środków za zarzucany im występki, nie pozostawiają wątpliwości, że procedując na posiedzeniu w dniu 1 marca 2019 r. Sąd ten uchybił wymaganiom określonym w przepisach procedury karnej wskazanym w *petitum* kasacji.

Przyznać należy rację skarżącemu, że sąd rozpoznający wniosek prokuratora, złożony w trybie art. 335 § 1 k.p.k. czy też art. 335 § 2 k.p.k., każdorazowo winien przeprowadzić kontrolę poprawności wszystkich zawartych w nim uzgodnień, zarówno pod względem zgodności ujawnionych dowodów z ustaleniami faktycznymi, prawidłowości zaproponowanej w nim kwalifikacji prawnej czynów, jak też wymiaru kary, środków karnych i wszelkich innych jego

postanowień. Powinność ta wynika z treści art. 343 § 7 k.p.k. W przypadku zaś stwierdzenia przez sąd braku podstaw do uwzględnienia wniosku prokuratora sąd winien, w zależności od trybu, w jakim został złożony wniosek, zwrócić sprawę prokuratorowi albo rozpoznać ją na zasadach ogólnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2020 r., V KK 35/20).

W niniejszej sprawie opis czynu sformułowany przez oskarżyciela publicznego w akcie oskarżenia w odniesieniu do wszystkich oskarżonych był jednobrzmiący. Wskazywał on, że biorąc udział w bójce „narażali siebie nawzajem na nastąpienie skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub art. 157 § 1 k.k.”. Taki opis czynu, przyjęty następnie przez sąd *meriti*, w sposób bezsporny odbiegał od wymogu określonego w art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., zgodnie z którym wyrok skazujący powinien zawierać dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną. Opis czynu zawarty w wyroku musi bowiem odpowiadać kompletności ustawowych znamion czynu zabronionego, ponieważ odpowiedzialności karnej podlega tylko ten, kto popełnia czyn zabroniony (*nullum crimen nullum poena sine lege scripta*). Co więcej, wszystkie znamiona powinny znajdować wyraz w sentencji wyroku skazującego Sądu pierwszej instancji. Opis czynu musi w związku z tym zawierać te określenia, które od strony leksykalnej są tożsame znaczeniowo ze słowami, zwrotami opisującymi znamiona czynu zabronionego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2018 r. V KK 228/18). Nie ulega wątpliwości, że zarówno czyn zarzucany w brzmieniu zaproponowanym przez prokuratora w akcie oskarżenia, jak i w konsekwencji czyn opisany przez Sąd w pkt 1 zaskarżonego wyroku, nie zawierają wszystkich znamion przestępstwa stypizowanego w art. 158 § 1 k.k.

Przypomnieć należy, że występki z art. 158 § 1 k.k. ma charakter materialny i w rezultacie do przypisania sprawcy tego przestępstwa wymagane jest ustalenie – które musi znaleźć odzwierciedlenie w opisie czynu – nie tylko udziału oskarżonego w bójce lub pobiciu, lecz także tej okoliczności, że pobicie (bójka) miało niebezpieczny charakter, który powodował stan realnego, bezpośredniego (podkreślenie SN) zagrożenia wystąpieniem skutków wymienionych w tym przepisie. Przestępstwo to jest więc typowym przestępstwem konkretnego narażenia na niebezpieczeństwo. Nie jest w związku z tym obojętne dla

odpowiedzialności karnej sprawców, jaki stopień niebezpieczeństwa dla zdrowia czy też dla życia został spowodowany w wyniku pobicia (lub bójki) określonego w art. 158 § 1 k.k. Słusznie Sąd Najwyższy w innym swoim orzeczeniu, które ten skład orzekający podziela, wywiódł, że nie każde spowodowanie niebezpieczeństwa nosi cechę bezpośredniości, które stanowi *signum specifficum* przestępstw materialnych z narażenia, odróżniających je od przestępstw bezskutkowych (postanowienie z dnia 11 października 2016 r., II KK 159/16). Skoro zaś tak, to brak takiego ustalenia, czego odzwierciedleniem w tej sprawie jest opis czynu przypisanego M.L., T.L., P. P. i Ł. K., świadczy o dekompletacji znamion występków z art. 158 § 1 k.k., za który zostali oni prawomocnie skazani.

Uwarunkowań tych nie dostrzegł Sąd Rejonowy w C., do czego był zobligowany treścią art. 343 § 3 k.p.k. i art. 343 § 7 k.p.k. W rezultacie doszło do wydania wyroku niespełniającego wymagania przewidzianego w art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., którego skutkiem było również rażące naruszenie prawa materialnego, gdyż przypisany skazanym czyn nie wyczerpywał wszystkich znamion przestępstwa określonego w art. 158 § 1 k.k.

Nie było to zresztą jedyne w tym zakresie (naruszenia art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. oraz w konsekwencji art. 158 § 1 k.k.) uchybienie. Wprawdzie zarzut w części dyspozytywnej kasacji wprost do tej problematyki się nie odnosi, jednak oczywistym jest, że z uwagi na kierunek kasacji oraz treść rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, kwestia, o której będzie mowa, wynikająca pośrednio z części motywacyjnej nadzwyczajnego środka zaskarżenia, nie powinna umknąć Sądowi Rejonowemu w C. w toku ponowionego postępowania pierwszoinstancyjnego. Pośrednio to inne uchybienie zasygnalizował skarżący, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2017 r., V KK 342/16. W orzeczeniu tym zasadnie zauważono, że poza ustaleniem bezpośredniości narażenia, konieczne jest również określanie potencjalnego stopnia narażenia, a więc wskazanie postaci wystąpienia możliwego skutku z art. 148 § 1 k.k., 156 § 1 k.k. czy też z art. 157 § 1 k.k., przy czym te znamiona przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. nie mogą wystąpić jednocześnie. Tożsamy pogląd wyrażono również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2019 r., IV KK 302/18. Podkreślono w nim, że w wypadku przestępstwa z art. 158 §

1 k.k. skutek w postaci narażenia został określony w formie alternatywy rozłącznej. W konsekwencji, sprawcy tego typu przestępstwa możliwe jest przypisanie tylko jednej z tych postaci narażenia, tj. utraty życia albo wystąpienia skutku z art. 156 § 1 k.k. czy też z art. 157 § 1 k.k. Wadliwe jest więc, w ramach opisu czynu przypisanego w wyroku skazującym (art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.), zamieszczenie w opisie czynu wszystkich alternatywnych znamion wynikających z treści konkretnego przepisu, który wskazuje na możliwość popełnienia identycznie kwalifikowanego przestępstwa w różnych formach (OSNK 2019, z. 9, poz. 56). Tymczasem w tej sprawie wskazany skutek został określony właśnie alternatywnie (z art. 156 § 1 k.k. lub art. 157 § 1 k.k.). Rzeczą sądu *a quo* będzie przy tym rozważenie, czy wobec pozostawienia tej kwestii poza zarzutem kasacji, z uwagi na pośredni zakaz *reformationis in peius* (art. 443 k.p.k.), określenie skutku nie powinno przybrać postaci najbardziej korzystnej dla oskarżonych.

Oczywiste jest natomiast, że procedując powtórnie Sąd Rejonowy w C. będzie mógł ponownie rozstrzygnąć o odpowiedzialności karnej oskarżonych w trybie konsensualnym, a więc ponownie rozpoznać wnioski prokuratora złożony w oparciu o przepis art. 335 § 2 k.p.k. Warunkiem jego uwzględnienia powinno być jednak uzależnienie uwzględnienia wniosku od dokonania w nim przez prokuratora zmiany w zakresie wynikającym z treści niniejszego uzasadnienia, i zaakceptowanie tego przez oskarżonych. W wypadku nieuwzględnienia wskazanych przez Sąd zmian, konieczne będzie rozpoznanie sprawy na zasadach ogólnych stosownie do treści art. 343 § 7 zd. 2 k.p.k.

Mając na uwadze całokształt poczynionych wyżej rozważań Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej wyroku.